

РЕЦЕНЗИЯ

ЗА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ПРОДУКЦИЯ И ПРЕПОДАВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ НА ГЛАВЕН АСИСТЕНТ Д-Р ЖИВКО АНГЕЛОВ ЛЕФТЕРОВ, КАНДИДАТ В КОНКУРСА ЗА ДОЦЕНТ ПО 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 2.2. ИСТОРИЯ И АРХЕОЛОГИЯ (ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ), ОБЯВЕН В ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК, БР. 93/26.XI.2019 Г.

Мога да кажа, че моя случай оценяването на преподавателската и научно-изследователската дейност на главен асистент д-р Живко Лефтеров е в голяма степен улеснено от обстоятелството, че съм непосредствен наблюдател на нейното развитие от самото начало.

Живко Лефтеров завършва магистратура в Департамент „История“ на Нов български университет, през 2003 г. след конкурс постъпва като асистент в него по научна специалност 05.03.21. Документалистика, архивистика, палеография. През 2012 г. защитава докторска дисертация на тема „Религиозната политика на Българската комунистическа и Бялото братство (1944-1989)“, публикувана като монография от Издателство на Нов български университет през 2018. През 2013 г., отново след конкурс, Живко Лефтеров е избран главен асистент по научна специалност 05.03.06. История на България. Налице е, следователно, успешна и постъпателна преподавателска кариера съчетана с плодотворни научни постижения осъществени в равномерно и устойчиво темпо.

Може да се каже, че в съзнателния си живот всеки отговорен човек изгражда себе си в интелектуално и професионално отношение. Но за да реализира своя потенциал е необходима и съответната среда за развитие. В това отношение Нов български университет се оказва много благоприятна среда за осъществяването на Живко Лефтеров като успешен преподавател и изследовател, и с материалните условия за работа, и с творческия и новаторски дух, и с колегиална атмосфера.

По отношение на научните изяви и постижения на Живко Лефтеров трябва да се отбележат, наред със солидната професионална подготовка и системния изследователски подход и продуктивност, две особено впечатляващи характеристики, които го представят като изявен учен със значими приноси.

Първата е последователното издирване, археографска обработка и пускане в научна употреба на важни исторически извори.

Втората забележителна характеристика на научните приноси на Живко Лефтеров е откриването на нови изследователски полета.

Такъв е случаят с неговата докторска дисертация (Религиозната политика на Българската комунистическа партия и Бялото братство, която е първото критично изследване на Бялото братство и политиката на комунистическия режим спрямо него през разглеждания период, която чувствително се отличава от тази по отношение на другите изповедания. Поради елементи на своеобразно идеологическо сродство с учението на Петър Дънов и лични причини, дъновизмът е сравнително толерантно третиран и даже донейде реабилитиран. По тази тема Живко Лефтеров е направил публикации предшествващи дисертацията в авторитетни издания (Пререгистрацията на евангелските църкви и Бялото братство в края на 50-те - началото на 60-те години на XX в. – Годишник на департамент "История". Т. III (2008), 2011; Религиозната политика на Българската комунистическа партия и Бялото братство (1944-1953 г.) – Годишник на департамент "История", Т. IV (2009), 2012; „Реабилитацията" на Бялото братство през 70-те години на XX в. - Християнство и култура, бр. 8 (95), 2014).

Тази първа важна научна изява определя тематиката на основната линия на изследователски интерес на Живко Лефтеров – историята на вероизповедните общности в България, религиозната политика на българската и съветската комунистическа партия, атеистичната пропаганда.

По историята на различните изповедания (православни и евангелски) в България и други страни през XX век, най-вече през комунистическия период и политиката на съответните режими спрямо тях, Живко Лефтеров през годините е прави значими и с висока научна стойност публикации (Политиката на Българската комунистическа партия към евангелските църкви (краят на 40-те – началото на 60-те години на XX в.) – В: Реформацията – история и съвременни измерения. София, 2007; Органите за държавен контрол на вероизповеданията в НРБ и СССР. – В: България и Русия между

признателността и прагматизма. София, 2008; Между България и Югославия. Методистката църква във Вардарска Македония. - Македонски преглед, год. XXXVII (2014); Съветската власт и евангелските църкви (1917-1990). - В: Под знака на музата Клио. Юбилеен сборник по случай 20-годишнината на департамент "История", 2018; Специфика на комунистическата цензура по отношение на религиозната литература. - В: Цензурата върху българската литература и книга 1944-1990. София, 2018).

Но Живко Лефтеров не се ограничава с тази тематика и проявява научен интерес и към различни аспекти на политическата история на България и Съветския съюз през втората половина на XX век (Политиката на БКП за превръщане на България в съветска република. (От идейни постулати към практически действия). Част I. (в съавторство с Л. Стоянов). – Годишник на Департамент „История“. Т. I. София, 2007; Вътрешна депортационна политика на Съветския съюз (1918-1953). - Годишник на Департамент „История“. Т. IX-X (2014-2015), 2018.

Живко Лефтеров проявява чувствителност и към темата за националноосвободителните борби на българите (участие с 11 енциклопедични статии в Алманах на българските национални движения след 1878 г. (София, 2005); Дневник за действията на партизанската рота на подпоручик Никола Лефтеров към Македоно-одринското опълчение (17 септември - 30 декември 1912 г.) - Македонски преглед, бр. 1, 2019).

Много важна страна на научната дейност на Живко Лефтеров е издирването, археографската обработка и публикацията на извори, което е особено важна част от работата на всеки професионален историк. В това отношение се открояват следните негови публикации: обнародването на документи за комунистическата власт и Бялото братство (Годишник на Департамент „История“ на НБУ, т. V-VI и VIII); документи за процеса срещу евангелските пастори през 1949 г. – (Известия на държавните архиви, Т. 105, 2013); документи за "социалистическото преустройство" на центъра на София в началото на 50-те години (Известия на държавните архиви, Т. 108, 2014).

Особено постижение в тази област е издирването и археографската обработка на дневниците на Кирил Патриарх Български, и образцовото им издание (съставителство, редакция, предговор и бележки от Живко Лефтеров и Момчил Методиев. София: Издателство на Нов български университет, 2018, 760 с.)

Хабилитационният труд представен от Живко Лефтеров за конкурса „Англиканската църква, Източното православие и България“ (София: Издателство „Ашур“, 2017, 294 с.), е първото цялостно изследване на икуменическите тенденции и инициативи във взаимоотношенията на Англиканската Църква и Източното Православие, най-вече Българската Православна Църква, като не са останали незасегнати и тези с Вселенската патриаршия, Румънската, Сръбската, Еладската и Руската православна църква.

Монографията е предшествана от няколко публикации предизвикали значителен интерес в професионалната общност (Англиканската църква и България в навечерието и началото на Втората световна война. – Минало, бр. 4, 2014; Англиканската църква, Източното православие и България (XIX - средата на XX в.). Част първа и втора. - Исторически преглед, кн. 5-6, 2014; кн. 1-2, 2015; Предложението на спорните македонски епархии да бъдат приети от Англиканската църква в религиозно общение през 1874 г. – Годишник на Департамент "История". Т. VII (2012), 2015); Англикано-православният диалог. - Християнство и култура, бр. 6 (123), 2017).

Изложението на историята на англиканско-православните отношения започва от най-ранните контакти датиращи от XVII век, като фокусът естествено е върху XIX и най-вече XX век, и стига до 1989 г. Проблемите свързани с тези отношения, както институционални, така и личностни, са разгледани в общия контекст на българската, английска и европейската политическа история, и в частност на променящата се конюнктура в съветската политика и в съответните сателитни държави.

За проследяването и анализа на англиканско-православните отношения са привлечени широк кръг извори – архивни и публикувани документи (включително дигитализирани), дневници и спомени, вестници и списания. Проявено е задълбочено познаване и критично отношение към различни интерпретации на свързани с изследваната тематика аспекти в многобройни научни трудове на български, англоезични и руски автори, от специален и по-общ характер. Проследени са детайлно инициативите и резултатите от контактите между Англиканската църква и поместните православни църкви, и най-вече Българската Православна Църква, и промените настъпващи в тях, свързани с както със застъпването богословски позиции, така и под влияние на вариациите на националната и международна политическа ситуация. Особено внимание е отделено на личностния фактор в тези отношения, както на вижданията и действията на духовниците - водещи фигури в двустранните отношения,

така и на политически и властови фактори. Авторът показва забележително вникване във взаимовръзките и криволиците в англиканско-православните отношения, и тънко познаване на детайлите на тази комплексна материя, и стига до обосновани и убедителни изводи.

Изследването на англиканско-православните отношения от Живко Лефтеров е забележително научно постижение, както с обобщаващ, така и с приносен характер.

Монографиите и статиите на Живко Лефтеров са цитирани 24 пъти от авторитетни български и руски историци (5 в монографии и реферирани издания, и 19 в нереперирани списания с научно рецензиране).

Забележителни са изявите на Живко Лефтеров на различни научни форуми. През периода на последната атестация (2014-2019 г.), той е участва с доклади в 11 научни конференции (3 международни и 8 национални).

Също така през този период той е инициира или участва в инициативните комитети на три научни конференции и един международен конгрес.

През 2015-2019 г. Живко Лефтеров е участва в три научно-изследователски проекта финансирани от ВЕБИ, Фондация „Комуниас“ и Фонд за стратегическо развитие на НБУ.

През годините Живко Лефтеров води аудиторни и извънаудиторни курсове по теми от българската, балканската и европейската история на студенти от различни специалности в департаментите „История“, „Администрация и управление“, „Национална и международна сигурност“ на Нов български университет. Средната оценка от анкетите за удовлетвореност на студентите е „отличен“ (4.58). През последните пет години той е научен ръководител 12 успешно защитили дипломанти.

Заедно с това Живко Лефтеров осъществява многостранна и отговорна административна и научноорганизаторска дейност – директор на базова програма „История“ (2004-2011), директор на бакалавърска програма „История“ (2004-2008), член на съвета на Факултет „Базово образование“ (2005-2008), член на Комисията към Фонд „Учебни програми“ на ФБО (2015-2018), член на Комисията по качество към ФБО (2015-2017).

През последните пет години (2014-19) Живко Лефтеров организира 10 пътуващи семинари с участие на студенти и преподаватели в Гърция, Северна Македония, Сърбия, които са много подходяща и ефикасна учебна форма.

Научноизследователската и преподавателска дейност на Живко Ангелов Лефтеров очертава траекторията на една успешна и плодотворна професионална кариера, и затова заемането на академична длъжност „доцент“ е достойно признание за неговите постижения. Неговата дейност отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав, той притежава необходимите данни и научен потенциал, за да премине към следващия етап на научната си кариера. Затова ще гласувам положително за кандидатурата на Живко Ангелов Лефтеров за „доцент“, като очаквам и другите членове на журито да сторят същото.

11.03.2020 г.

проф. Румен Генов